

Poljsko-ruski rat.

Pod gornjim naslovom piše varšavski „Glos Stolicy“ u br. 41. od 10. februara 1917.:

Jos ponegdje izbjiga u našim dušama mišljenje, da smo se mi u ovom ratu, koji već tri godine u našoj zemlji bjesni, držali neutralno i da treba tačnije ocijeniti važno pitanje, da li da se Rusiji objavi rat ili ne, i najzad da o svemu tome treba ostaviti rješavanje poljskom zemaljskom saboru.

Početak ratnih preduzeća bio je pohod strijelaca 6. avgusta 1914. god., a prava objava rata je bila prva, izjava glavara nacionalnog komiteta, kojom je proglašeno obrazovanje poljske legije.

Ko se tada solidarisao s legijama, koji je ma i docnje njihov rad potpomagao, nalazio se trenutno u ratnom stanju sa Rusijom, jer su legije i ostvarene za ova rat.

Kada je poslije 3. maja cijela Varšava uživknu: „Živila nezavisna Poljska!“, „živila legije“, „živila poljska vojska“, objavljen je time Rusiji rat, jer je prvi uslov postojanja Poljske, legije i poljske vojske bio: protjerivanje Rusa iz kraljevine i zatvaranje puta njihovom povratku.

Tako je bilo stanje stvari, dok još nije sama poljska država na artiji postojala.

Poljsko-ruski rat nije bio zvanično kao vox populi objavljen. Nije bilo čimilaca, koji su taj zahtjev mogli u svome obliku iznijeti.

Poslije 5. novembra u tome nam je pomogla Rusija.

Naćin, na osnovu kojeg je Poljska ponoćno vaspstavljenja, ona je odgovorila protestom. Nema nikakvog važnijeg „casus belli“-a nego li odricanjem prava postanka ili šta više postojanja jedne države. Ako bi danas poljska država u postanku, ma i za pet minuta oklijevala sa izjavom da se nalazi u ratnom stanju sa Rusijom, ona bi sama sebe zajedno s pravom, da može rješavati o ratu ili neutralnosti, zbrisala.

Jedna sila, koja ti očima Rusije ne postoji, ne može u svoje ime objavljivati nikakve note o miru ili ratu; ona može samo kod nje izvojivati priznanje svoga političkog bitisanja.

Poricanje jedne države može imati svoj politički značaj samo za vrijeme rata, i to samo onda, ako između jedne i druge nije potrebna neposredna veza. Austriji nije bilo potrebno da prizna Meksiko, pa time izazove rat. Između Poljske i Rusije se na jedan takav odnos ne može ni misliti. Ili čemo mi da postojimo kao država, i onda moramo u savezu sa središnjim vlastima upotrebiti sve sile, da spriječimo prodor ruske vojske na istočnom frontu, ili smo kao i Rusija i koalicija protivni vaspstavljanju poljske države, i onda nemamo u opšte nikakvog glasa u pitanju mira, rata ili neutralnosti. Onda se možemo vratiti na status quo u vremenu prije 5. novembra, t. j. da jedan dio naroda bude u saglasnosti sa legijama i glavarom nacijonalnog komiteta i time u savezu sa središnjim vlastima i u borbi protiv koalicije, a drugi dio da čeka, ko će pobediti. Taj se dio neće tada ni uzimati u račun, jer ko ne uzneniruje i ne potpomaže, taj nema ni glasa.

On nije neutralan, on upravo i ne postoji.

Cinjenice su nam samo nametle izvesne saveze i borbene frontove. Mi ne možemo, ako nećemo sami sebi da budemo nevjerni, prekinuti sa onima, koji su Poljsku ponovo oživili; mi ne možemo želiti da oni pobede, pri njihovim porazima ne smijemo strepititi sve dote, dok se oni budu pridržavali svoga programa o rješenju poljskog pitanja. I najzad — naša je dužnost, prema samim sebi, da svi činimo što u našoj moći leži, da tome programu osiguramo trajnost i pobedu.

rima. Nije mogućno, da se u jednom kratkom napisu, sa čisto informativnim karakterom, zaustavljamo kod svakoga po-nasob. To je sasvim stručan zadatak, a ovde nemački nije mesto. Zato čemo mi iz ovog zamašnoga broja naših slikara navesti samo one, koji se mogu uvrstiti kao tipični predstavnici srpskoga slikarstva u prvim desetinama XIX. Veka.

Tako je, na primer, Novak Radonić, učenik Gall-ov, bio valjan portretista (ličovi Dositija Obradovića i pesnika Lukija Mušićkog), a dobar mu je rad i ikonostas crkve u Sentošu.

A. Stefanović je jedan od prvih naših istorijskih slikara („Boj na Kosovu“, „Jugović“ i dr.) i bio je umetnik žive mašte.

Jovan Stanislavović (rođen 1816. g. u Novom Sadu) ima zasluga kao odličan kopista. On je, po nalogu ruskog prestonoslednika, docnjega cara Aleksandra II., preslikao osam Rafaelovih slika u Rimu.

Nikola Aleksić, takodje djak bečke slikarske škole i drug čuvenog Rahl-a, izradio je ikonostas crkava u Beogradu i Aradu.

Pavao Simić († 1876. g.) učio je u Beču zajedno s Dimitrijem Avramovićem. Ikonostasi manastira Kružedina, Šabacke i somborske crkve jesu njegovo delo. Bio je početnik, blag slikar, čiji nežni kolorit ostavlja i danas prijatan utisak na gledaoca.

Jovan Popović je učenik Kupelwieser-ov, a pored ikonostasa za dolovsku crkvu radio je i portrete.

Kad je reč o portretima, treba naročito istaći najpoznatijeg srpskog portretistu Uroša Kneževića (rođen u Karlovcima g. 1812.). On je sačinio nekoliko stotina likova znamenih Srba, te je razumjivo, što u tako velikom broju ima i žita i kokoša slikarskog. U glavnom, Knežević je bio slikar od vrednosti. Pojedini njegov

pasivno čekanje, a time još više okljevanje, mogućnost sumnje u izbor između dvaju naoružanih logora, u koje se Evropa podijelila, značilo bi gubitak nešto ukupnog dobitka za vrijeme dvije krvave ratne godine, dobitka, koji je sveta svojima onim, koji su još u prvom trenutku otvoreno izjavili, s kime i protiv koga idu — onim, koji ni za jedan trenutak nisu promjenili front.

Mogućnost tog spasavajućeg saveza, koji je otvorio vrata vaskrsu, imamo da zablagodarimo politici, koja je obravala poljske legije. One nisu dozvolile, da budu uništene, razbijene, da se uslijed nedostatka potpore i pojedanja rastope ih da budu nemilosrdno iskasapljene, ili najzad da se negdje usamljene smrznu.

Poljsko-ruski rat je doveo u tok poljsko pitanje i to ono se za nas ne može nikako drukčije okončati, nego odricanjem Rusije na sva prava na našu zemlju.

Amerika i središnje vlasti.

Austrijska štampa o odgovoru monarhije Središnjim Državama.

Kb. Beč, 6. marta.

Raspričavajući o odgovoru monarhije Središnjim Državama ističu listovi, kako u tom najnovijem austro-ugarskom aktu dolazi do izražaja duh stroge pravčnosti. No dolazi do izražaja i čvrsta volja, da Austro-Ugarska nije voljna ni za dlaku odstupiti od neograničenoga podmorničkog rata. Nota dokazuje bezuslovnu pravnu podlogu našega koraka.

Wilsonove namjere.

Kb. Washington, 6. marta.

(Reuter). Sa injerodavnog mjeseta se sazna, da predsjednik Wilson smjera da naoruža trgovinske brodove i da preduzme i druge mјere, radi zaštite američkog brodarstva, pa i u slučaju da se ne primi zakonski predlog o naoružanjo neutralnosti. Misli se, da on za to ima punomoćje, te se glasanje i držanje senata smatra kao dokaz o tome, da iznega stoji kongres.

Talijansko bojište.

Talijanska štampa o Konradu Hötzen-dorfu.

Kb. Lugano, 6. marta.

Prva vijest o promjeni u osobi austro-ugarskog šefa glavnog stožera primljena je radosno od talijanske štampe. Ali se to držanje štampe brzo promjenilo, kad se doznao da tekst Previšnjeg ručnog pisma, u kom se govori o upotrebi na drugom važnom mjestu. Daje se izraza uvjerenju, da će bivši šef glavnog stožera biti upotrebljen na talijanskom frontu, te se isti ističe kao stari neprijatelj Italije, koji je zajedno s nadvojvodom Franjom Ferdinandom još 1908. god. pa poslije i 1911. god. u prkos tada postojavšem trajnom savezu htio Italiju da napadne i koji je onako snažnu građicu odbranu Austro-Ugarske protiv Italije u nizu godina umio da stvari. Listovi misle, da je Konrad Hötzen-dorff iz-bran, da zada odlučan udar talijanskoj ofenzivi, pa se tječe uvjerenjem, da je to sad već postala teška stvar i da će barun Konrad imati da se mjeri — s Cadornom. „Secolo“ izjavljuje: Ovaj ogorčeni neprijatelj Italije preuzima vrhovno zapovjedništvo u možda najvažnijem trenutku našega rata. U trenutku, kada mi očekujemo velika ratnička djela, ima njegovo naimenovanje osobiti začaj.

On nije neutralan, on upravo i ne postoji. Cinjenice su nam samo nametle izvesne saveze i borbene frontove. Mi ne možemo, ako nećemo sami sebi da budemo nevjerni, prekinuti sa onima, koji su Poljsku ponovo oživili; mi ne možemo želiti da oni pobede, pri njihovim porazima ne smijemo strepititi sve dote, dok se oni budu pridržavali svoga programa o rješenju poljskog pitanja. I najzad — naša je dužnost, prema samim sebi, da svi činimo što u našoj moći leži, da tome programu osiguramo trajnost i pobedu.

portreti, u galeriji Narodnog Muzeja, ostaće uvek dobiti primerci srpskog portretnog slikarstva.

Portretima se bavila i Katarina Ivanović († 1880. g.), najstarija srpska slikarka; a radio ih je s uspehom i Đura Jakšić, posle Njegoša najveći pesnik srpski. Za ovoga retkog čoveka golema je šteta, što nije bio u mogućnosti, da svoj bogodani slikarski dar razvije i usavrši. On je imao urođeno osećanje boja i umeo je da vešto reprodukuje borbu između svestnosti i senke, koju je kićuća genijalnog Rembrandta izvodila do nedostignog savršenstva.

Vrlo interesantan aranžman ove grupe je Nikola Mašić, učenik mnichenskog slikara Seitz- i Ličanin poreklom. O njemu se s pravom otinju i Srb i Hrvati. Raznovrsnost prikaza (berba, žetva, predi, idilični motivi na obalama Save, portreti i t. d.) jesu bitna odlika njegovog bogatog talenta.

Kao što je Grigorijević Danil najbolji predstavnik prve grupe starijih srpskih slikara, tako ovoj drugoj prednji Dimitrije Avramović (1815.—1855. g.) O njemu bi se mogla studija napisati. On je umetnik i sposoban i mnogostruk: portretista, ikonopisac i kopista. Učio je u Beču kod profesora Rahl-a. U galeriji Narodnog Muzeja čvrta se čitava jedna serija njegovih portretnih glava iz „Biedermeierzeit-a“ (1833.—1838. g.), i sve diši veselošć i svežinom, kao da su juče slike. Ali su ipak najbolji posao Avramovićevih slikarskih ukras saborne crkve u Beogradu i ikonostas manastira Ravanice.

Jovan Popović je učenik Kupelwieser-ov, a pored ikonostasa za dolovsku crkvu radio je i portrete. Kad je reč o portretima, treba naročito istaći najpoznatijeg srpskog portretistu Uroša Kneževića (rođen u Karlovcima g. 1812.). On je sačinio nekoliko stotina likova znamenih Srba, te je razumjivo, što u tako velikom broju ima i žita i kokoša slikarskog. U glavnom, Knežević je bio slikar od vrednosti. Pojedini njegov

Talijanski gubici na časnicima.

Kb. Lugano, 6. marta.

Premda jednoj privatnoj statistici je talijanska vojska izgubila od početka rata 12 generala, 125 pukovnika i potpukovnika, 213 majora, 1585 kapetana, 977 nadporučnika i 3995 poručnika. U vremenu od 31. januara do 28. februara poginuli su pukovnici Melita Alfredo, major Franco Veruccia i još 15 kapetana, 21 nadporučnik i 45 poručnika.

Borbe na zapadu.

Novi položaj na Ancri.

Kb. Rotterdam, 6. marta.

O strateškom odstupanju Nijemaca na Ancri doznaće štampa iz engleskog glavnog stana: Na svaki je način pogodovalo njemačkom odstupanju top-ljenje snijega, pošto englesko topništvo nije zbog močvarnog tla moglo dosta brzo da uznapreduje. No i njemačko teško topništvo nije po svoj prilici još moglo da stigne u nove njemačke linije. Položaj je izvan sumnje za Engleze mnogo nepovoljnij.

Poginuo čuveni letač.

Kb. Torino, 5. marta.

„Le Popolo“ javlja iz Parisa: Francuski letač Guignard, koji je do sada oborio 31 neprijateljsku letelicu, oboren je od protivnika.

Blago nepuščima . . .

Bern, 6. marta.

„Temps“ donosi iz Soluna izjavu uglednih lica iz Skadra, Drača i t. d., u kojoj se povodom proklamacije koju su c. i k. zapovjednici dopunske čete na dan godišnjice ulaska c. i k. četa u Arbaniju izdali, primjećuje, da sinovi nezavisne Arbanije polažu nadu jedino u moralnu i vojničku pomoć država četvornog sporazuma. Na stranu to, da li će države četvornog sporazuma biti u stanju da opravdaju nadu, koja se polaže naročito u njihovu vojničku pomoć, bilo bi prije svega vrijedno znati, koje su to „ugledne ličnosti“ iz Skadra, Drača i t. d. koje govore u ime sinova nezavisne Arbanije, i kako su one dospjele u Solun.

ne može odreći svoje dužnosti dalje upravljanja zemljom, te izriče nadu, da će te teškoće, koje su u zadnje vrijeme nastale za vladu, ublažiti.

O Arbaniji prilikom godišnje ulaska a-u. četa.

(Naročiti brzojav **Beogradske Novine**)

Bern, 6. marta.

„Temps“ donosi iz Soluna izjavu uglednih lica iz Skadra, Drača i t. d., u kojoj se povodom proklamacije koju su c. i k. zapovjednici dopunske čete na dan godišnjice ulaska c. i k. četa u Arbaniju izdali, primjećuje, da sinovi nezavisne Arbanije polažu nadu jedino u moralnu i vojničku pomoć država četvornog sporazuma. Na stranu to, da li će države četvornog sporazuma biti u stanju da opravdaju nadu, koja se polaže naročito u njihovu vojničku pomoć, bilo bi prije svega vrijedno znati, koje su to „ugledne ličnosti“ iz Skadra, Drača i t. d. koje govore u ime sinova nezavisne Arbanije, i kako su one dospjele u Solun.

Grad i okolica.

Blago nepuščima . . .

Da, da, odavno se nepuščima smješti brk, zadovoljno i kao sa visine vele oni: Briga nas, što je poskupio duvan . . . Tako vami puščima i treba, šta će vam ta nehigijenska i nerazumljiva strast! Tri četvrtine svih vaših misli posvećene su brizi, kako ćete doći do vašeg ljubljenog duvana. Džonjate, sam Bog zna koliko pred duvandžinicama, u kojima sve možete dobiti lakše od — duvana, čekate i nadate se da, „stigne“ ova sada rijetka biljka, čiji se dolazak stalno odlaze „ad kalendas graecas“. A sada još uz to morate još dublje zahvatiti u kesu ako želite da kupite ovaj nasušni hlijeb vaših živaca. Eto vidite — sudbina je na strani nepušča! Zar nećete već jednom da se opametite? . . . Naravno tu je svaki savjet zakasnio. Naime svako novo poskupljuvanje duvana samo još povećava vašu strast . . . ta duvan je već u neku ruku postao „zabranjeni plod“ svojom rješkošću. U ostalom, šta vrijeđi površevanje cijene? Ono ima samo idealnog uspjeha, jer oskudica materijala i onako sputava pijacu. Cigareta je upravo simbol čekanja. Ona se uvijek pušila, kada je vrijeme odveć sporo prolazilo, kada je imao da se ispunji koji četvrt sata besposlice, kada bi „druga ugov

PRIMAJU SE: Knez Mihailova ul. 38.

NESTALI I KORESPONDENCIJA.

PRIMAJU SE: Knez Mihailova ul. 38.

Gospodinu Jovanu Premoviću, Ženeva, za Milišava Nikolića, blagajniku. — Dragi otac i Milijane! Odavna ništa od vas nijednog nedobih, Novac mi niko ne žalje. Sta ja trebam da radim? Trebam li kuću da prodam? Neke stvari sam već isprodavač. Što prije čekam odgovor. — Sve vas pozdravlja vaša Danica Nedeljković, Mitrovica. A. 2248-8

Gospodinu Jovanu Premoviću, Ženeva Suisse, i Kosti Timotijeviću, narodnom poslaniku, Suisse. Molim vas najpokornije, gospodine Timotijeviću, da saznote i javite mi je li živ moj sin Milišav Tole Paunovića, iz Drugovca, sreza smederevskog, mladić postojanje odbrane, koji se od odlaska sa srpskom vojskom nije nikako javio. Sve troškove uz vježbu blagodarnost nakanice vam, Taja žena Tole Paunovića iz Drugovca. A. 2249-8

Gospodinu Jovanu Premoviću, Ženeva. Molim saznote preko Radivoja A. Neškovića, obveznika niške željezničke ložionice i izvestite me o momu mužu Vučku J. Markoviću, regrutu od 21. godine. Blagodarna, Darinka Marković, selo Sejnobraž, Gornji Milanovac. A. 2250-8

Molim prijatelje i poznanike, da me izveste preko ovog lista, za moga brata Milivoja Jakovljevića, obveznika 4. čete, 4. bataljuna, 4. puka, 2. poziva, i za moje sestriće Pavla, Milija i Vidu Lj. Petrović, iz Kamenice, srez i okrug užički. — Unaprijed zahvaljujem, Ljubomir Jakovljević, Janošalma, Gornja Bačka, Ugarska. A. 2251-8

Gospodinu Nedeliku Nikoliću, Ženeva. Molim najuctivije, da nas izvestite preko ovog lista, da li živ Milivoje Jakovljević, vojnik 4. čete, 4. bataljuna, 4. puka, drinske divizije, 2. poziva, i za Milija, Pavla i Vidoju Lj. Petrovića iz Kamenice, srez i okrug užički. Za navek ostajem blagodaran, Ljubomir Jakovljević, Janošalma. — Gornja Bačka, Ugarska. A. 2251-8

Gospodinu Dimitriju Rošu, Ženeva, za gospodina Svetu Markovića. Molim vas ljepe, izvestite Božu, da smo dobili dve pošiljke novaca. Zdravi smo. Karte važe redovno primamo. Hvala vam veliko na pažnji. Djetinju sliku poslaćemo. Pozdravlja, Nastasija Atanacković, Kraljevo. — A. 2252-8

Gospodinu Jovanu Premoviću, Ženeva, Molim za izvestaj, da li je moj muž Momir Milosavljević, vojnik 4. čete, I. bataljuna, XX. puka, timočke divizije, kadrovac, iz sela Glavinci, živ i zdrav. Unaprijed blagodarim na dobroti. Smiljka žena Momira Milosavljevića, iz Glavinci, srez Jagodinskog. A. 2253-8

Jovanu Premoviću, Ženeva. Molimo vas, da saznote i ovim putem saopštite nam, da li su zdrava i živa niže označena lica: Ivan Andrejić iz Bresia, obveznik 4. čete, 2. bataljuna, XII. puka, II. poziva; Svetozar Milutinović iz Bresia, 4. četa, 2. bataljuna, XII. puka, I. poziva; Milan Jovanović iz Bresia, komordžija, 4. čete, 2. bataljona, XV. puka, I. poziva; Živojin Milojević iz Bresia, trupni komordžija, XII. puka, I. poziva; Živan Marković iz Bresia, gradska artiljerija iz Skoplja; Aleksa Petrović iz Bresia, 2. četa, 4. bataljona, XIII. puka, I. poziva; Dobrosav Milojević iz Bresia, IV. eskadrona, I. konjički puk; Stanoje Andrejić iz Bresia, trupna komora, XX. puk, I. poziva; Milisav Andrejić iz Bresia, XX. pješadijski puk; Vojislav Milošević iz Bresia, 4. čete, 3. bataljona, XII. puka, II. poziva; Dragutin Simić iz Bresia, 4. čete, 3. bataljona, XV. puka, II. poziva; Velimir Zlatković iz Bresia, 4. čete, 2. bataljona, XII. puka, I. poziva; Stanimir Zlatković iz Bresia, regrut rodjen 1896. godine i Mihajlo Petrović iz Bresia, regrut rodjen 1896. godine. Unaprijed blagodarimo vam na dobroti i pažnji, za ovu vašu učinkenu dobrotu. Milosav Milutinović, kmet; Svetislav Marković, blagajnik opštine Glavinci, srez Jagodinskog. A. 2254-8

Gospodinu Strahinji Jagodiću, Hotel Nikole, Ženeva. Dobih vašu kartu od 28. decembra 1816. godine. Blagodarim vam na izvestaju, o mome Srdanu. Srdana izvestite, da sam sa majkom i sestrom zdravo. Molim ga, da mi se češće javlja i novac šalje, i uvijek izvestite o mome bratu i čiku Miki. Vama blagodari, Srdana pozdravlja mnogo, Ruža S. Gajić, Gornji Milanovac. A. 2255-8

Ristosiji Man. Lazarevića, Čuprija. — Sve vaše karte dobili smo i na sve odgovorili. Javite i raspitajte tamošnju poštu, kako da adresujemo. Zdravi smo sa djeecom u Novome Pazaru. Dobili smo do sad samo 216 kruna. Svima pozdrav, Draga i Živ. Šušić sa djeecom, Novi Pazar. — A. 2256-8

Gospodinu Jovanu Premoviću, Ženeva. Molim izvestite Budimira Mićanovića, narednika konjice 3. puka, 3. eskadrona, da smo svi živi i zdravi. Poštujem Vas, Angelina Mićanović, iz Dobrića, Šabac. — A. 2258-8

